

Hitlerden Sonra

1944 yazında İkinci Dünya Savaşı'nın sonu belli olmuş gibiydi: Müttefikler Normandiya Çıkarmasını gerçekleştirmişlerdi; Ruslar, Alman ordularını püskürtmüş, Polonya'ya kadar gelmişlerdi. Polonya 1939 dan beri Nazi ordularının işgalinde yaşamaktaydı; bu acımasız işgal altında bunalan Polonyalılar, o tarihte Varşova'da ayaklandılar.

Ayaklanmayı içine sindiremeyen Hitler, Polonyalıları ağır bir şekilde cezalandırmak istedi ve Varşova'nın yerle bir edilmesini emretti. Uçaklarla, ağır toplarla dövülen Varşova'daki yapıların yüzde doksanı yıkıldı. Polonyalıların tarihlerinin, kültürlerinin simgesi olan eski binaların gerçekten dümdüz edilip edilmediğini bilmek isteyen Hitlerin yolladığı keşif uçaklarının pilotları bir kaç binanın halen ayakta kaldığını bildirince uçankaleler yolları bunlar da giderildi.

Savaş sona erdiğinde Varşova büyük bir taş, toprak yığından ibaretti. Bu yıkıntıyı kaldırıp yerine yeniden bir kent oluşturmanın olası gideri, savaştan yeni çıkmış, imkanları tükenmiş bir ülkenin kaldıramayacağı kadar ağırdı.

Buna rağmen ve Varşova'da yaşamayı, orada çalışmayı sürdürenlerin yıkıntıdan kalkan yoğun tuğla tozlarını solunmalarının, sağlıklarını ne boyutta olumsuz etkileyeceğini bilmelerine rağmen Polonyalılar, başkentlerini aynı yerde, eskisi gibi inşa etmeye karar verdiler.

Kentin yeniden eskisinden farksız bir şekilde kurulması için 18 yy da bu şehrin resimlerini yapmış olan Marcello Bacciarelli ve ünlü Canaletto'nun yeğeninin tablolarından ve savaştan önce yapılmış mimari çizimlerden, özel albümlerdeki fotoğraflardan yararlanmak gerekmişti.

Kentin eski bölümü bu kaynaklara bakılarak yeni baştan yapıldı; eskiye tamamen sadık kalındı; o kadar ki tablolarda eğik olan duvarlar yeniden eğik yapıldı.

Hitler'in Polonya'ya yaptıklarını, Polonyalıların bunlara tepkilerini neden mi anımsadık?

Böyle hunharlık, böyle yıkım nerede bitecek diye soranlar çoğaldığı için anımsadık!

Cumhuriyetimizin, hatta -tersinin iddia edilmesine rağmen- Osmanlıdan başlayarak daha eskilere uzanan tarihimizin simge, kavram ve değerlerini tek tek yok eden, kendilerinin itiraz edilemez aktörler olduklarına inanan, bizim de ülkeyi , kendimizi, geleceğimizi etkileyecek her türlü karar ve uygulamanın sadece seyircisi olmamız gerektiğini, bizden beklenen tek tepkinin alkışlamak olduğunu sanan bu anlayış elbette bir gün son bulacaktır.

O zaman biz ne mi yapacağız?

Polonyalılar gibi biz de, üstüne sünger çekilmiş değerlerimizi, Cumhuriyetimizin ve demokrasimizin temel ilkelerini ve yapılarını eskisi gibi, yani bu gün insan haklarının , demokrasinin yürürlükte bulunduğu ülkelerde olduğu gibi yeni baştan inşa edeceğiz. Biz de bu enkazı kaldırıp atacak, bunun bize yükleyeceği ağırlığa ve yutacağımız toza rağmen bilimle gelişen ve büyüyen bir Türkiye'de yaşamayı başaracağız.